

Vyprávění o kose a džbánku

Bylo nebylo, v etnografickém depozitáři regionálního muzea si jednou postěžoval kameninový džbánek s inventárním číslem 72/312: „*Jak rád bych se podíval ven, za ty dveře, kudy vždy přichází člověk. Ozývá se odtud tolik zajímavých zvuků. Opravdu rád bych věděl, co se událo od mého vzniku. Už je to více než dvě stě let.*“ „*Buď rád, že tu můžeš v klidu a bezpečí ležet,*“ povídá obilní kosa z vedlejší police. „*Venku by tě akorát rozbili. Taky je tam pořádně teplo, lidé se potí, a to nám nedělá dobře...*“ Pak se kosa zasní a začne vzpomínat na dobu, kterou oba dobře znali.

„*Říkali mi hrabice. Na dřevěné kosiště mě připevnili křídlo k rovnání pokoseného obilí. Tím se liším od obyčejné kosy travní. Mé kvality nepoznali lidé hned. Dokonce mi dlouho nedůvěřovali a*

mou práci dělaly ženy se srpy. Ale já umím stejně množství pokosit mnohem rychleji. Na velkostatku to dobře věděli, a také si mohli dovolit dražší náradí. Jakmile viděli mou výkonnost okolní sedláci, nechali se i oni přesvědčit k sečení kosou. V srpnu, když tady na horách začaly žně, jsem měla pořádně napilno. Až když byl posečený oves – ten se z obilí sekl jako

poslední –, konečně přišla dožatá. To bylo slávy! Ozdobili mě pentlemi, kvítím a cingrlátky, skoro jako dožínkový věnec, a nesli průvodem ke kostelu. Pak bylo veselo, jídla a pití dostatek, dokonce jsem si i zatančila.“

A jak to bylo se džbánkem? Splnilo se mu přání. Jednoho dne do depozitáře přišel člověk a všiml si jeho zvláštního dekoru. Na před-

ní straně bylo totiž v modrém vzoru vyobrazeno stolařské nářadí a emblémy. „*Vždyť je to cechovní džbán, a jaký pěkný! Musíme ho vystavit.*“ Džbánek z roku 1778 se tak dostal do historické expozice staré školy v zámku Lešná, kde si jeho prosté krásy všimli i filmaři a přidělili mu roli ve filmu o valašských tradicích. Zahrál si v epizodě o žních a dožínkách, která se natáčela právě v zámku Lešná u Valašského Meziříčí. Účinkujícími byli členové Valašského souboru písní a tanců Bača.

Dříve než přijde do kin film, můžete se s průběhem a aktéry valašských dožinek, včetně cechovního džbánu a hrábic, seznámit na konci prázdnin. V neděli 30. srpna od 14 hodin se v zámku Lešná u Valašského Meziříčí odehraje tradiční folklorní slavnost dožínky.

Jitka Slezáková, kulturní antropolog a programový pracovník MRV, zámek Lešná

Foto: Džbánek ze sbírek zámku Lešná, foto z natáčení valašského filmu Děda